

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Адигеим и Лышъхъэ кыфэгущыгъэх

Урысыем и Правительствэ и Тхьаматэу Дмитрий Медведевымрэ Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлуклэ Федерациемклэ и Совет и Тхьаматэу Валентина Матвиенкэмрэ Хэгэгум иухъуамакю и Мафэ фэшл Адыгеим и Лпышхъэ кыфэгушлуагъэх. Ахэм кьагъэхыгъэ телеграммэхэм мырэуштэу арыт:

**«Льытэныгъэ зыфэсшырэ
Аслъан Кытэ ыкъор!»**

Хэгыэгум иухьумакло и Ма-
фэ фэш! сыгу кызде!эу сы-
пфэгүш!о!

Тихэгээгу ишынэгъончяагэ
мыукогъэным зыгуагэ фэ-
зыгъэюрышлэхэрэр мэзаем и
23-м тэгашлох, Хэгээгу гүсэм
фэзэуагэхэр, ац ишхьафи-
тыныгэ кээзыуухьумагэхэр,
теклоныгэ кьыдэзыхыгэхэр
тыгу кьэтэгъэкыжьых. Ахэм

лпыхъужьныгъэу, псэемыблэж-
ныгъэу кызыыхагъэфагъэр рэ-
хъатныгъэмрэ мамырныгъэм-
рэ непэ цыхъэшлэгъоу кыт-
фэзыухъумэхэрэмкIэ щысэ дэ-
гъоу шьт.

Ори, уигупсэхэми псауныгээ
пытэ шьуилэнэу, гэхъягэхэр
шьушлынэу, шлоу шылэр зэклэ
кыжжүдэхүнэу сышьюфэляа!

Д. А. МЕДВЕДЕВ

* * *

**Льытэныгъэ зыфэсшырэ
Аслъан Кытэ ыкъор!**

Хэгыэгум иухъумакю и Мафэ
фэш! сыгу кызде!эу сыпфэ-
гуш!о!

Титарихь хэхьэзгэ лыхьужь
нэклубгохэм тэ тарэгүшхо, Хэ-
гъэгум ишынэгончъагъэ зы-
гъэгытэхэрэр, псэмыблэжьэу
ащ игунапкъэхэр къэзылуху-
мэхэрэр непэ тэгъэлаплэх.
Урысыем ис лъапкъхэм сыди-
гвыи Хэгъэгум үфэшъыпкъэ-

ным, лыхъужьныгъэм, псэ-
емылбэжьныгъэм осэшхо
афашлыштыгъ, ащ фэдэ шэн-
хэбзэ шлагъохэр лэужжэм
зэлпахызэ кырыркъю. Урысы-
ер нахь фэшлыгъэ хъуным
фэгумэклыгъэныр, мамырны-
гъэмрэ зегурыюныгъэмрэ къэ-
ухъумэгъэнхэр хэткIли анахь
ипшэрылп лъалэу шыт.

Гъэпхэр юфшэным гъэ-
хьагъэхэр щыпшынэу, пса-
уныгъэ пытэ уиэнэу, шлоу
щыгъэр зэкIэ кыбдэхъунэу
сыпфэлъало!

В. И. МАТВИЕНКО»

Пшэрыльэу иэмкIэ гьунэ-
пкэз гьэнэфагъэ зиIэ «Адыге-
им идиализнэ гупч» зыфиIоу
Мыекъуапэ щыIэм ифилиал
Адыгэкъалэ дэт сымэджэщэу
К. М. Батмэным ыцIэ зы-
хьырэм мы мафэхэм къыщы-
зэIуахыгъ. Ащ щыIагъэх АР-м
псауныгъэр къэухъумэгъэ-
нымкIэ иминистрэу Мэрэты-
къо Рустем, диализнэ гупчэм
ипашэу Чыназыр Анатолий,
Адыгэкъалэ дэт сымэджэщым
ипашэу Лыхэсэ Фатимэ, нэ-
мыкIхэри.

Мэзгел и 1-м кышгегэжыагэу

Филиалзу кызылаухыгъэм мзаем и 1-м кышыублагъэу юф ешэ. Ар зыч'эт унэм гъэцк'лэжыныбэ щашыг, клэм фэдэу агъэпсыжыгэ. Аужыр шапх'эхэм адиштэрэ лэмэпсымаклэхэри ч'агъэуцагъэх.

— Мыш фэдэ филиал кы-
зэрээлутхыгым мэханэшхо
илэу салытэ, — кыылаагь
АР-м псауныгьэр кээухьумэ-
гэнымкклэ иминистрэу Мэрэты-
кэу Рустем. — Тэхуэмыкөө,
Теуцожэ районхэм, Адыгэкьа-
лэ адэс сымаджэхэр Мые-
кьуалэ дэт диализнэ гупчэм
кьэтцэнхэр тэрклэ, ежэ цыф-
хэмкклэ кыныгы. Джэ лэпылэ-
гуу кыызшафэхьүштэхэ чыплэр
нахэ апэблагьэ хбугьэ. Тирес-
публикэ щыпсэхэрэм ямы-
закьоу, Апшеронскэ, Горький
Ключым ыкклэ нэмыкк чыплэ-
хэм кьарыккырэ цыфхэм ти-
шулаагьэ ядгьэккын тлээккышт.

Мэрэтыкэу Рустем кьызы-

риуагъэмклэ, сьмаджэхэм фэ-
ло-фашлэхэр зэрарагъэгъотырэ
ахьчэр шлокл зимылэ медицинэ
страхованием и Фонд кьэ-
тлупчы. Зы фэло-фашлэм сомэ
5400-рэ тефэ. Блэкыгъэ илъэ-
сым ащ миллиони 100 пэлу-
хьагъ. Мыгъэ миллиони 120-
рэ фэдизыщтэу квалытэ. Ди-
ализнэ гупчэм къралыгъо-унэе
шыклэм тетэу лоф ешлэ. Iэмэ-
псымэхэр зыщэфыгъэхэри, лоф
чызышлэрэ цыфхэм лэжаап-
клэр язытырэри гупчэр ары.

— Жэжыыхэм япхыгэ узым ыгэгумэкыхэу, диализ-нэ гүпчэм лэпылэгү ящыклагэу кьеуалэхэу нэгбыри 120-рэ тиреспубликэ шэпсэу, — кылыаг Чыназыр Анатолий. — Гүпчэу кыизэлутхыгэм ишлугэкэлэ, сымаджэхэм лэпылэгү адгэгъотыныр нах псынклэ хуыгэ. Адыгкьалэ кыищызэлутхыгэ гүпчэм нелэ чыплл 6 ил. Мыш кьелолэрэ цыфхэр

нахьыбэ хьумэ, а пчъагъэм
хэдгъэхьон амал щыI.

— Илээсипшым кьехьугь
Мыекьуапэ дэт диализнэ гуп-
чэм тхьамафэм щэ ськюзэ
сызыпсэурэр. Гупчэм ифили-
ал Адыгэкьалэ кьызырэщы-
зэлуахыгьэр лъэшэу сикопэгь.
Мыш ськьэкьоньр сэркэ нэхь
лэрыфэгь, — кьытфелуатэ
Мыгу Разьют. — Сызысымэ-

дэж уахтэм кыкылоц! лэпылэ-
гъу кыысфэхуыгэхэм сызэра-
фэразэр сигуыц! кыкыцхээ-
гъэцы сшоигу. Фэлэ-фашлэу
кысфашыхэрэм апк! АР-м
псауныгээр кээухуэмэгъэным-
к! и Министерствэ еты. Чы-
назыр Анатолий сыдигуи лэ-
пылэгуу кыысфэху. Ахэм
яшлугэк! сицылэныгэ лъэ-
кылатэ.

Іпылэгъу ззыгъэгъотыр-
мэ ащыщэу Зеклогъу Дари-
хъан кызыриуагъэмкӀэ, илэ-
си 3-м ежагъ жъэжъыхэм
япхыгъэ узыр зилӀр. Бзыл-
фыгъэр АдыгъкӀалэ щӀспсӀу.
Мыекъуапэ кӀоныр лъэшэу кье-
хыльӀэкӀыштыгъэ. Джы кы-
зыриуагъэмкӀэ, кызылуахыгъэ
гупчэр зыщыпсӀурэ унэм пэ-
благъ ыкӀи къекӀолӀныр лэ-
слӀх хъугъэ.

— Мы гупчэр кызылутхынэу тызыфэягээр бэшлагээ, — кылыаг сымэджэщым ипашэу Лыхэсэ Фатимэ. — Блэкигээ илбэсым нахь чанэу тигүхэлэ үүж тыхааг ыкi тызыфаер кыддэхууг. Гупчэм цыфхэр къекюлэнхэр нахь псынклэ кыафэхүнэу, нэмыкi лэаны кьохэмкi лэрыфэгэу хуыцтунэр кыхэхтыг ыкi ащ гэцэклэжынхэр рашылагээх. Терапевтическэ отделениер дгээклэжынэу тигүхэлэ. Ащ тишпыкээу үүж тит.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.
Сурэтхэр 1эшьынэ Аслъан
ТЫРИХЫГЪЭХ.

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ия 25-рэ ИЛЬЭС ФЭГЪЭХЫГЪ

Мамырэу псэу, сичыгу гупс!

Адыгэ Республикэм ия 25-рэ ильэс фэгъэхьыгъ пчыхъэзэхьэу «Мамырэу псэу, сичыгу гупс!» зыфи-лорэм лъэпкъ зэф-шхьафхэр зэфыща-гъэх.

Урысхэр, урымхэр, ермэлхэр, къэндзалхэр, къалмыкхэр, аб-хъазхэр, адыгэхэр, лэклиб хэ-гъэгухэм къарыкыжыгъэ ныб-жыкхэр, зэмылэпкъэгъу сту-дентхэр Адыгэ къэралыгъо уни-верситетым щытлэгъугъэх.

Республикэм щыпсэурэ лъэпкхэм языкыныгъэ гъэпы-тэгъэным фэгъэхьыгъэ зэлукл-гъур зыгу къэкыгъэр, пчыхъэ-зэхьэу зезыщэгъэр Адыге-им изаслуженнэ артисткэу Аф-шлэгъо Фаин. Ащ къызэриуа-гъэу, лъэпкъ 80-м нахьыбэ республикэм щепсэу. Творче-скэ объединение «Ошъадэм» хэт купхэр, ансамблэу «От-радэр», нэмыкхэри пчыхъэ-зэхьэу хэлажъэх. Искусст-вэм цыфхэр зэрэзэфыщэхэр, зэкъошныгъэм игъэпытэн зэклэми зэдырляофэу зэрэщы-тыр концертхэм къащэгъэлъ-гъон ямурад.

Ансамблэу «Отрадэм» ихудо-жественнэ пашэу, Адыгеим и Къэралыгъо шухъафтын къы-зыфагъэшъошагъэу Григорий Михайловым, оредыло ансам-блэу «Ащэмэзым» ихудожест-

веннэ пашэу Бастэ Асыет, къэ-зэкъ культурэм изыкыгъэлэтын ильэсыбэрэ фэлэжъэгъэ Ната-ля Уваровам, нэмыкхэм язэ-фэхьысыжхэм къахэдгъэщы-рэр Г. Михайловым къытиуа-гъэр ары.

Адыгеим лъэпкхэр щызэгү-рэлох. Музыкэр плуныгъэм зэ-рэфэлажъэрэр концертным хэ-ушхъафыкыгъэу къыщыхэ-щыгъ. Ащ фэдэ концертхэр цыфхэм ящыклагъэх. Шэн-ха-бзэхэр искусствэм ыбзэклэ къызэралуатэхэрэр непэ зэ-клэми альэгъугъ.

«Отрадэм» ермэл оредышъор къызыхедзэм, ныбжыкхэр къэтэджихи, ермэл къашъор къызэдашъыгъ. Нарт оредэу Саусырыкыо фэгъэхьыгъэр Цышэ Зарэ къыло зэхъум, «Ошъадэмрэ» «Отрадэмрэ» ямузыкантхэр къадежъыу-гъэх. «Ащэмэ-зым» адыгэ оредхэр ыгъэ-жъынчыгъэх. Оксана Жу-ковскаям зэ-лъашлэрэ оредэу «Катю-шэр», урыс лъэпкъ оред-хэр къылохэзэ зальым члэхэр бэрэ лэгү фы-теуагъэх.

«Синдикэм» икъэшъуакло-хэм жьыр аклэ-тэу пчэгум щэ-

уджых. «Ислъамыер», «Зыгъэ-лъатэр», фэщхъаф удж къа-шъохэр къашыхэ зыхъуклэ, шъуашэу ащыгъым нахъ къегъэ-дахэх. Цышэ Зарэ «Мэкъуа-омэ яорэд», «Адыгэ пщынэр» къызэриуагъэхэм уегъэгущло. Къэшъуаклохэр игъусэх, пшъа-шъэр къашъом хелъасэ, мэкъэ-лэтыгъклэ нарт оредыр цыф-хэм альегъэлэсы.

«Ошъадэм» ихудожественнэ пашэу, Адыгеим изаслуженнэ артистэу, Чечэным искусствэ-хэмклэ изаслуженнэ лофшлэ-шхоу Едыдж Викторие тызэ-рэщигыгъэозагъэу, тиреспубликэ ия 25-рэ ильэс фэгъэхьыгъэ концертхэр Адыгеим ирайон-хэм, Краснодар краим, нэмык-хэм къащатыщтых. Адыгэ къэ-ралыгъо университетым ис-кусствэхэмклэ и Институт иклэ-лэгъаджэхэу Нэхэе Тэмарэ, Светлана Хватовар пчыхъэзэ-хэхэм изэхэщаклохэм, ансам-блэхэм къащытхъугъэх. Рагъа-джэхэрэм ащыщхэр концертм чанэу хэлэжъагъэх. Концертм еплъыгъэхэ ныбжыкхэу Мыр-зэ Суандэ, Полина Образцо-вам, Къумпыл Тлахырэ, нэ-мыкхэм гушылэ фабэхэр къы-талуагъэх.

Лъэпкъ музыкальнэ лэмэ-псымэхэмклэ оредышъохэр зы-гъэжъынчыгъэхэ Григорий Ми-хайловым, Нэгъой Заур, ореды-ло ныбжыкхэу Цышэ Зарэ къыкхэлъыкхэу концертхэм афэхъазырхэу къыталуагъ. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо гъэ-псыклэ искусствэм зэрэщыпы-тэрэм егъэгущых.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

Сурэтхэр пчыхъэзэхьэу къыщытетхыгъэх.

Адыгеим ипсэуплэхэм адэт унэхэм икьоу электроэнергиер алектлахьэмэ зэрагъашлэ

ПАО-у «Кубаньэнергом» икьутамэу «Адыгэ элект-рическэ сетхэр» зыфилорэм илофышлэхэм Мые-кьопэ районымклэ поселкэу Каменноостскэм дэт унэхэм электроэнергиер зэралектлахьэхэрэр, агъэ-федэрэр учет зэрашлэрэ лэмэ-псымэхэм язытет бэмышлэу ауплэкхугъ.

Мыщ фэдэ уплэкхунхэм лъа-псэ афэхъугъэр поселкэу Ка-менноостскэм иурамэу Ха-джохскэм тет унэм щыпсэурэ хульфыгъэ горэм иунэ загъо-рэ электроэнергиер икьоу къы-зэрэлектлахьэхэрэмклэ Адыгэ Республикэм и Премьер-ми-нистрэу Къумпыл Мурат зэ-ретхъаусыхылэгъагъэр ары.

Ащ епхыгъэу Адыгэ элект-рическэ сетхэм ялофышлэхэр ядиректорэу Владимир Папу-ковыр япашэу хульфыгъэу къэтхъаусыхыгъагъэм ишагу дэ-хъагъэх, ащ иунэе унэ элект-роэнергиер икьоу алектлахьэмэ зэрагъэшлэгъ. Энергетикхэм анэмыклэу район, поселкэ ад-министрациехэм яллыкхэхэри уплэкхунхэм ахэлэжъагъэх. Поселкэм дэт хъаклэхэм, унэе унэхэм яшагъухэм ахэр адэхъа-

гъэх, электроэнергиер учет зэ-рашлэрэ лэмэ-псымэхэр ауплэк-хугъ.

Уплэкхунхэм нафэ къызэра-шлыгъэмклэ, хъаклэщ зауламэ ядокументхэр унэе унэ фэдэ-хэу агъэпсыгъагъэх, ащ къыхэ-клэу унэгъо лофхэм апае цыф-мэ ащыкхлэгъэ электроэнергием фэдиз ахэм къафыхагъэкхынэу щытыгъэри. Ащ фэдэ хэукъо-ныгъэхэр къызэрэхагъэщыгъэ-хэмклэ энергетикхэм хабзэм ичлыплэ куулыкхухэм макъэ арагъэлугъ. Электрооборудова-ниер зэрагъэфедэрэм ыльэ-ныкхоклэ энергетикхэм хэ-укъоныгъэ ин гори къыхагъэ-щыгъэл, хульфыгъэу къэтхъа-усыхагъэм иунэе унэ шап-хэхэм адиштэу электроэнерги-ер къылэклахьэу ахэм алъы-тагъ.

Библиотекам щылагъэх

Къэралыгъо автоинспекцием икьулыкхушлэхэр республикэ ныбжыкхэу библиотекам ихъаклагъэх.

Мыщ илофышлэхэм ыкли къа-клохэрэм зэдэгущылэгъухэр ада-шыгъэх. Лъэсрыклохэм апае шэпхъаклэу къежъагъэхэр гъогу полицейскэхэм къалотагъэх.

Зыщышлунклэ уахътэм нэ-фынэр къэзытырэ пкыгъохэр лъэсрыклохэм къызыфагъэ-федэхэу, къызэрэклокхынэхэ фаер ыкли а пкыгъохэр зы-фэдэхэр арагъэлэжъугъэх. Библиотекам илофышлэхэм гъогурыкхоним ишапхэхэм афэгъэхьыгъэ упчлэу зыгъэу-мэкхыхэрэр къулыкхушлэхэм афагъэзагъэх, ищыкхлэгъэ джэ-уапхэр агъотыгъэх.

Зэдэгущылэгъум ыуж, гъо-гурыкхоним ишапхэхэр зэрыт-хэгъэ тхыгъэхэр, нэфынэр къэ-зытырэ пкыгъохэр библиоте-кам илофышлэ куп ратыгъэх.

Ныбжыкхэу библиотекам ипа-щэу Хъаклэмыз Мадина авто-инспекторхэм «тхъашъуегъэ-псэу» ариуагъ. Джащ фэдэ зэдэгущылэгъу гъэшлэгъонхэр, шлуагъэ къэзытытхэр джы-ри тапклэ лъагъэклотэнхэу зэ-зэгыгъэх.

ЦЭЙ Розали.

ТРЭХЪО Байзэт.

Къэралыгъо автоинспек-цием икьулыкхушлэх.

Межрегиональнэ общественнэ организациеу «Ре-сурсный центр социальных, культурных и образо-вательных инициатив «Перспектива» зыфилорэм апэрэу социальнэ форум Адыгеим щызэхэщэ.

Ар гъэтхалэм и 2-м Адыгэ къэралыгъо университетым, спортым и Унэу Кобл Якубэ ыцлэ зыхьырым иконференц-зал, щыкхлэу. Лофтхъабзэм изэ-

хэцэн хэлажъэх шъолпыр со-циальнэ программэхэм я Фон-дэу «Наше будущее» зыфило-рэмрэ Адыгэ къэралыгъо уни-верситетымрэ.

Социальнэ форум зэхэщэщт

Социальнэ предпринима-тельствоклэ алытэрэр адрэхэм зэратегыкхэр къэгъэнэфэгъэныр ары лофтхъабзэм икхэщаклохэм пшэрыл шхъалэу зыфагъэ-уцужыгъэр. Проектм ипашэ-хэм общественностыр социаль-нэ лофхэм чанэу ахэлэжъэ-

ным пэрыоху фэхъухэрэм, со-циальнэ проектхэр пхырыщы-гъэнхэм пае шлэгъэн фае-хэм къатегущылэщтых, хабзэм, бизнесым, мыкоммерческэ ор-ганизациехэм ыкли СМИ-м а лъэныкъом фэгъэпсыгъэу лоф зэрэзэдашлэщтымклэ

епллыкхэу ялэхэмклэ къадего-щэщтых.

Социальнэ форумыр общест-вэр, бизнесыр, хабзэр зыщы-зэдэлэжъэщтхэ площадкэу зэрэщытым ащ икхэщакло ор-ганизацие ипашэу Мария Кара-туновам клигъэтхыгъ.

Клэлэцлыкыхэр нахыбэрэ тэжъугъэгъэгушлэх

Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлуклэ и Къэралыгъо Думэ и депутатэу Натхьо Разыет общественнэ организациеу «Сеть социальных коммуникаций» зыфилорэр игъусэу шлушлэ лффтхьабзэу «Уигуклэгъуныгъэклэ адэгуаш» зыфилорэр Адыгэ Республикэм щызэрахьагъ.

Гухэлъ шхьалэу а лффтхьабзэм кыдылътэщтыгъэр гъот маклэ зилэ ыкли сабыибэ зэрыс унагъохэм ащыпсэурэ клэлэцлыкыхэр хэгъэгу зэфэшхьафхэм къащашыгъэ джэгуалъэхэр алэклэгъэхьэгъэнхэр ары.

Еджаплэм джыри мыклорэ ыкли ащ члэс клэлэцлыкы мини 2-м ехъу лффтхьабзэм кыхиубытагъ. Чанэу ащ хэлэжьагъэх Натхьо Разыет и общественнэ лэпылэгъухэу муниципальнэ

образованиехэм ащылэхэр ыкли Адыгэ Республикэм гъэсэнэгъэ зыщарагъэгъотырэ, социальнэ учреждениехэу итхэм ялыклэхэр.

— Общественнэ организациеу «Сеть социальных коммуникаций» зыфилорэмрэ компаниеу «Веста Альфа» зыцлэмрэ ягукъэкыклэ а шлушлэ лффтхьабзэр реклоклыгъ. Хэгъэгу мы кли республикэм япашэхэр цыфхэм экономикэм ылъэныккылэ ялофхэм язытет на-

хышлу шлыгъэным яштыпкъэу ыуж итых нахь мышлэми, джыри унэгъо маклэп щылэр ащ фэдэ шлушлэ лффтхьабзэхэр зыщыклагъэхэу, — кылыуагъ Натхьо Разыет.

Мыщ фэдэ лффтхьабзэхэр

ренэу зэхашэхэзэ ашыным пае депутатырэм ыпшъэклэ зигугъу къэтшыгъэ общественнэ организацием ипашэрэ план гъэнэфагъэ зэхажэуцуагъ. Ащ амал кытыт тапэкли клэлэцлыкылэ агъэгушлонэу.

— Республикэм игъэцкылэ ыкли иунэшошл хабзэ социальнэ лъэныкъомклэ лффтхьабзэ инэу зэшлуихыхэрэм шлушлэ лффтхьабзэри къахьомэ, ишлэгъэшхо къэклошт, — иклэхуым кылыуагъ Натхьо Разыет.

**КЪАНДОР
Анзор.**

Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлуклэ и Къэралыгъо Думэ и депутат илэпылэгъу.

АР-м псауныгъэр къэхуымэгъэнымклэ и Министерствэ «линии пльырэу» илэм лффтхьабзэр фэгъэхьыгъэ ятлонэрэ общественнэ мониторингыр мы илъэсым ищылэ мазэ «фронтвикхэм» ашыгъ. Гухэлъ нахь мышлэми, ащ лффтхьабзэрэ шыкылэм зэхьоклыныгъэ фэхьу-

Ялофшлэн зэрэзэхашэрэм аналэ тырагъэты

АР-м псауныгъэр къэхуымэгъэнымклэ и Министерствэ «линии пльырэу» илэм илофшлэн зэрэзэхашэрэм шлуагъэ кымытэу «Народнэ фронтым» ишъолъыр къутамэу Адыгеим щылэм елытэ. УФ-м и Президентэу, «Народнэ фронтым» ипашэу Владимир Путиным «линии пльырхэр» зэхашэнхэм фэгъэхьыгъэ унашъоу ышыгъэр тиреспубликэ зэрэзэхашэрэм «фронтвикхэм» анализ тырадзагъ. Блэклыгъэ илъэсым «Форум действий» зыфилорэ лффтхьабзэу республикэм щыкыуагъэм ехьулэу мы лффтхьабзэр гъэцкылэгъэ зэрэхьыгъэр зэхафыгъ. А уахьтэр ары апэрэ общественнэ уплэкълун активистхэм зашыгъэр.

Зэфэхьысыжъэу алъэгъугъэм «Народнэ фронтым» илофшлэхэр ыгъэрэзагъэхэп. «Линии пльырым» теуагъэм джэуапыр къезытыжыырэр «медицинэ катастрофэхэмклэ Гупчэр» зыфилорэ къулыкхур ары.

«Форум действий» зыфилорэ лффтхьабзэм АР-м псауныгъэр къэхуымэгъэнымклэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем кызырэщылэуагъэмклэ, «линии пльырым» епхыгъэ лффтхьабзэр «медицинэ катастрофэхэмклэ Гупчэм» лффтхьабзэрэ специализистхэм агъэцкылэ. Ащ ишлуагъэклэ бюджет мылькур нахь клэугъоягъэ мэхьу.

— «Линии пльырыр» зэрагъэпсыгъэр тэрэзэу сэлъытэ. Лэпылэгъу зыщылэгъэ цыфхэр зэоллэштхэр амышлэу бэрэ кыхьэкы. Упчлэхэр псынклэу зэшлэзыхын, зышлуагъэ кыюзыгъэкын къулыкху щылэныр дэгъу. Ащ ишлуагъэклэ, зыгорэм ищылэныгъэ къэхуымэгъэнымклэ, медицинэ организациехэм хэуконыгъэ ашыгъэмэ, бгъэунафын ыкли дэбгъэзыжын плэкышт, — кылыуагъ «Народнэ фронтым» ишъолъыр къутамэу

АР-м щылэм иштаб хэт Ирина Ефимовам.

Уплэкълуным кызырэгъэлъэгъуагъэмклэ, медицинэ лэпылэгъум, лэзэгъу уцхэм япхыгъэ гумэклыгъохэр псынклэу дэгъэзыжыгъэхэ хьурэп. Къулыкхуым лффтхьабзэрэ мы лъэныкъохэр тэрэзэу зэрамышлэхэрэм ар кыхьэкы. «Фэлэ-фэлэ» закьоу операторхэм къалорэр упчлэр нахь тэрэзэу зэхафыным пае АР-м псауныгъэр къэхуымэгъэнымклэ и Министерствэ фэгъэхьыгъэр ары. Джэуапым узэрэжэшт уахьтэр мэфэ 30-м нэсы.

— Псауныгъэм икъэхуымэгъэнымклэ лффтхьабзэр охьтэ клэклым къыклоцл зэшлэхыгъэн фае. Ащ зыгорэм ищылэныгъэ епхыгъэн ылъэкышт. Гумэклыгъохэр псынклэу зэшлэхыгъэхэ хуным пай «линии пльырхэр» зыкызызэхашэхэрэр, — ало «Народнэ фронтым» и активистхэм.

Ведомствэхэу мыщ лффтхьабзэрэ ыпэклэ зигугъу къэтшыгъэ гумэклыгъохэм анализ тырагъэтыным фэшл «Форум действий» зыфилорэм «фронтвикхэм» ахэр кыщаалэтыгъэх.

гъэп. Операторхэм къаюлагъэр зыщыщыр, гумэклыгъоу илэр аты. Нэужым ахэр зыщызэхашышт ведомствэхэм афарагъэхьынэу кытеуагъэр агъэгугъэ. Джэуапым зэрэжэштхэри зэхьоклыгъэп — мэфэ 30-м нэс.

Мэзаем «линии пльырым» джыри зэ «фронтвикхэр» теуагъэх, ау ялофшлэн зэрэзэхашэрэм зэхьоклыныгъэ фэхьугъэп. Къулыкхуым лффтхьабзэрэ, ау зэрифэшъуашэу ащ ипшъэрылтыгъэцкылэрэп.

— АР-м псауныгъэр къэхуымэгъэнымклэ и Министерствэ ятлонэрэу зызыфэтэгъэзэ уж «линии пльырым» илофшлэн тэрэзэу зэхашэнэу ыкли медицинэ ылъэныкъоклэ цыфхэр зыгъэгуагъэпэрэ упчлэхэм яджэуапыр охьтэ клэклым къыклоцл арагъэгъотыжынхэу тэгугъэ, — кылыуагъ Ирина Ефимовам. — УФ-м и Президент иунашъо тиреспубликэ щыгъэцкылэгъэ зэрэхьурэм «Народнэ фронтым» и активистхэм анализ тырагъэтышт.

**ГЪОНЭЖЫКЪО
Сэтэнай.**

РЕДАКЦИЕМ КЪАТХЫРЭ ПИСЬМЭХЭР

Теджагъ ыкли тигъэщхыгъ

«Тызэрэшлэу тижъугъэхъ». Хьакъунэ-Хьуажэ Заремэ джары зэрэджажгъэр рассказ клэклхэр зыдэтэу мы мафэм тхылыуу зэныбджэгъу заулам нэлуасэ тызыфэхьыгъэр. Шыпкъэр площтмэ, тыщхыгъ. Тиунагъохэми, тинэлэуасэхэми едгъэджажгъэри, тыкызыфеджи дгъэщхыгъэри бэ.

Непэ уахьтэу тызыхэтым мы тхылыр щыщ шыпкъэ плэми ухэукоштэп, темэу тхаклом кылытэхэрэр щылэныгъэм хэтлыагъохэу бэрэ кыхьэкы. Гухьэ-гужь зыхэмыт сэмэркъэу гъэшлэгъонхэр Заремэ ирассказ пэпчэ кытлэгъэлэсы. Гушылэм пае, «Серэкыжыгомэ сшлэрэп», «Сигуашэ драматург», «Хьапаные сыхьугъ», «Тхьэр сиурамклэ кырэхи, бай сыхьугъ», «Маткап», «Сы Мавродин фалл» ыкли нэмыклхэри. Рассказхэр клэклэу, бзэу зэрэтхыгъэр гурылогъошлоу зэрэщытым кыхьэкыклэ, узылэпищэу тхылым уеджэ.

Тэ, зэныбджэгъу купым, Хьакъунэ-Хьуажэ Заремэ икыэ-

бар щхэнхэм тигуапэу теджагъ. Ыгу ихыгъэу Заремэ шылаклэм хэллэ, зэхэтыклэ-зэфыщытыклэхэм агъэгуагъэ, цыфхэм мыхьомышлагъэу къахьафэхэрэм гу алъытегъатэ.

Адыгагъэр, цыфыгъэр зепхьанхэр, нахьыжхэм шхьэклафэ афэпшыныр, псэогъум уфэшъыпкъэныр, гъунэгъухэм, ныбджэгъухэм уамышъугъуныр шэны о пфэмышъугъэмэ, «зэрэшлэхэу кыбдэхьащхыщтых» Заремэ кытылорэм фэд.

Унэгъо клоцым, цыф зэхэхэхэм адыгабзэм хэлхьагъэу имыщылэгъэ урыс гушылэбэ тиньыжыкылэхэм ыкли нэмыклхэм зэрагъэфедэрэр тхаклом кызырэхигъэщыгъэр емыкы фэтшырэр, джащ паеклэ хэти адыгабзэм икыэбзагъэ тылпылпээн фае.

**Пос. Яблоневскэм щыщ
тхыльеджэхэу
С.И. ЖЪАЖЫЙ,
А.Я. УДЫКЪАКУ,
С.У. ШЫЦУАХЪ,
А.И. АНДЫРХЪАУЙ.**

Гъэзетеджэм илъэлуклэ

Шлулае шлагъэу «Псаухэм ар ящыклагъ» зыфилорэ тхыгъэу Хэгъэгу зэошхом щыфэхыгъэм кытегушылэу тигъэзет кыхиутыгъагъэм фэгъэхьыгъэ писъмэ кытлуклагъ. Ар къэзытхыгъэр Гъобэкъуае щыпсэурэ лэшына Дэхэос Тыркубий ыпхьур ары.

Ащ зэрилыгъэрэмклэ, гъэзет статьям зигугъу кыщишлырэр ежэ ят, ау ыцли, ылъэкъуацли, иклодыкли мытэрэзэу тхыгъэх, «Шлэжэ тхылым» джары кызырэдэхьагъэр.

Зэрэщытынхэ фэягъэу Дэхэос кытхыгъэр мыщ фэд: «Пчигетль Туркубий Карезович, 1942-рэ илъэсым нэмыц концлагерым дэлыхьагъ».

ИСКУССТВЭМРЭ ПУНЫГЪЭМРЭ

Мыекыуапэхэр къахэщыгъэх

«Адыгэ Республикэм искусствэхэмклэ иклэлэцлыкы еджэлэ анахь дэгъу» зыфилорэ зэхашэр апэрэу тиреспубликэ щыкыуагъ. Мыекыуапэ искусствэхэмклэ иеджаплэу N 1-м, пащэр Николай Мироненко, апэрэ чыплэр фагъэшъошагъ.

Псэуплэу Тульскэм, Мыекыуапэ иеджаплэу N 6-м, Тэхьутэмыкыуае ыкли Инэм яеджаплэхэм шлухьафтынхэр афашыгъэх. Зэнэкьокъум ехьылэгъэ тхыгъэхэр «Адыгэ макъэм» кычыхэтыуытхытх.

САХЫДЭКЪО Нурбий.

Сурэтым итхэр: Мыекыуапэ искусствэхэмклэ иклэлэцлыкы еджэлэ зыщызыгъасэхэрэр.

Ялофшэнккэ кьатенэрэ шылэп

Культурэм иунэхэр кьоджэ псэуплэ пэпчэ зерищыклагэхэр зыщыдгэгъушэ хьуштэп. Тыдырэ хэгъэгъу укьуагъэми, апэу узылыплээрэр ащ шыпсэурэ цыфхэм якультурэ, шэн-зэхэтыккэу ялэхэр зыфэдэхэр ары. Ахэр зэрэзэтефыггэхэр псынклэу нэм кьыккэдзэ, сыда плэмэ бэшлаггэу кьежыаггэу шыт ялфыггэхэм шэныггэм даккыу музыкальнэ лэпэлэсэнэггэ ахэлынымккэ культурум мэхьанэшхо ратызэ аплунхэр.

Ильэс заулэклэ узэклэлэбэжымэ, Шэуджэн районым икьоджэ псэуплэхэм культурум и Унэу адэтхэм язытет дэй дэдагъ. Ахэм гэгэцэккэжынышхохэр ящыккэлаггэх, кьызэхэоным ишынагго зилэхэри ахэтыггэх. Джы мы аужырэ ильэсхэм нэрыльэггэу ахэм ятеплэ дэггум ыльэныккэу зызэрехьоккэу ыублагъ, районым шыпсэухэрэр ялэпылэггэхуэ унэхэм гэгкэжыны-гэгэцэккэжыны лфшлэнхэр арашыллэх.

Пщыжхьэблэ кьоджэ псэуплэм культурум и Унэу дэтым гьэрэккэ кьышеггэжыаггэу зэхьоккыныггэшлэхэр фэхьухэр риггэжыагъ. Ащ ипашэу Пщыж Мурат тызэрэшиггэгозаггэмккэ, гьэрэккэ унэм ышхьэ зэбла-

хьугъ, мы ильэсыр кьызэхьэм, шхьанггупчэхэр, пчэхэр хэггэуцаггэх. Мыггэ фабэр унэм афырацэллэнэу кьаггэггэаггэх. Ащккэ Шэуджэн районым иадминистрация ыккы культурумккэ Гьэлорышлэлэу районым итым япачэхэм лэшэу афэраз.

Культурэм и Унэу библиотекэ хэт, зэккэммккэ кружок 11 фэдизмэ лф ашлэ, ахэм ккэлэцкыккэу 148-рэ ахэлажэ.

Мурат кьызэриуаггэмккэ, художественнэ самодетельнэ купхэм ахэт ккэлэцкыккэхэм ащыггэштхэр зэрямылэр анахь гумэккыггэу кьэуцухэрэм ащыш. Ккэлэцкыккэхэр лфштхьабзэ горэхэм ахаггэлэжхьэнхэ хьумэ, ащалэштхьмккэ кьин альэггэу. Еж пашэм ылэ кьызэрехьэу

зыгорэхэр кьафеугупшысых. Арэуштэу зэрэщытэи, ккэлэцкыккэхэм хэггэунэфыккырэ чыплэхэр кьыдахых, якьуаджэ ыцлэ дахэккэ араггало.

— Тапэккы тэгггэ тирайон администрация, культурумккэ Гьэлорышлэлэм ыккы спонсорхэм яшлуггэ кьытаггэккынэу, ансамблэм хэт ккэлэцкыккэхэм ащыггэшт шьуашэхэр кьытфашэфынхэу. Ащ тилофхэр бэккэ нахь кьыггэлпсынклэштхь. Ащ нэмыккэу, гэггэхапэм и 16-м культурум илофышлэхэм азыфагу шыккэшт район зэнэкьоккым тишьыпккэу зыфэтэггэхьазыры, тэгггэ хэггэунэфыккырэ чыплэр шытыубытынэу. Культурэм и Унэу Пщыж-

хьаблэ дэтым хэт библиотекем ипашэу Кьохьужэ Алинэ тызэрэшиггэгозаггэмккэ, министрствэм ишлуггэккэ тхыльхэм ащаггаккэхэрэп, тхыль фондым ренэу хэггэхьэ зэпыт. Ау сыд фэдизэу ятхыль фонд байми, библиотекэр кьызэрамыггэлпхьэрэм фэшл ккэлэцкыккэхэр гупсэфэу ащ члэхэу шеджэнхэу хьурэп.

— Гуккэу нахь мышлэми, тиадыггэ тхаккэхэм атхыггэу тилэр маккэ. Нахьыжэу чылэм дэхэр адыгабзэккэ тхыггэ романхэм, тарихь нэккубггэхэм кьаккэлупчлэх. Тыфай джащ фэдэу тхыльхэр икьоу кьытлэккэхьанхэу, — ело Алинэ. — Тхыльеджэхэр нахьыбэу кьет-

щэлэнхэм фэшл лфштхьэбзэ зэфэшхьафхэр зэхэтэхэх. Гьэрэккэ литературэм и Ильэс ыккы Теклоныггэр кьызыдахыггэр ильэс 70-рэ зэрэхьуггэр зерифэшшэуашэу хэдггэунэфыккыггэх, лфштхьабзэхэм кьадыхэлытаггэу кьэггэлэггэонхэр зэхэтцаггэх, зэнэкьоккыухэр редггэккыккыггэх, ахэм ккэлэеджаккэхэр чанэу кьахэдггэлэжыаггэх.

Алинэ кьызэриуаггэмккэ, ккэлэцкыккэхэр нахьыбэу библиотекэм кьырацэллэнхэм, ккэлаггэушлэнхэм фэшл таурыхь цыккыухэр кьафаггэлаггэх, еджаплэм члэмыхьэггэ сабийхэри янэхэм яггусэхэу мэфэккэ лфштхьабзэхэм кьараггэблаггэх.

Алинэ ильэс 14 хьуггэу тхыльеджаплэм ипашэу лфэшлэ. Ащ зэрилхьытэрэмккэ, тхыльеджаплэм кьаккэхэрэм япчяггэ мы аужырэ ильэсхэм кьаплшэу кьыщыкклагъ. Ар кьызыхэккэу ыльытэрэр Интернетыр шылэ зэрэхьуггэр ары. Нахьыбэм тхыльыр ашлэггэшлэггэонхьэп, Интернетыр аггэггедэ хьуггэ. Арэу шытми, нахьышлэм щэгггых, ежхэм ялофшлэнккэ зыпары кьызтыраганэрэп.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтым итхэр: **Кьохьужэ Алин, лэшхьэмэфэ Ир, Пщыж Мурат, Датхьужэ Фатим.**

ПРИВАТИЗАЦИЕР

Джыри зэккэлахьашт

Хэбзэхьухьэ лфшлэнхэмккэ Правительствэм и Комиссия Урысые Федерацием псэолэшшынымккэ и Министерствэ кьыггэхьазырыггэ законопроектым дыриггэштагъ, ар цыфхэм хабзэм кьаритыггэггэ фэтэрхэр ыккэ хэмылэу зытырараггэштхьыным фэггэхьыгъ.

Цыфхэм ар зыщаухын фэггэ плалэр заулэрэ кьафызэблахьугъ. Ащ емыллытыггэу, зыпсэуплэхэр приватизировать зышлэггэхэр процент 80-р ары. Кьэпллытэмэ, тыхэггэу шыпсэурэ цыфхэм яятфэнэрэ пэпчэ ифэтэр джыри зытырариггэштхэнэу иггэо ифаггэл е фэггэп. Джащ фэдэ лэныккэхэр кьыдалытэхэи, псэуплэ зилэ пстэумэ ахэр ясабийхэм е кьорэльф-пхьорэльфхэм кьафаггээнэжыны зэралэккыныу приватизацием иплалэ джыри льяггэккэлаггэ. Законопро-

ектым кьызэриорэмккэ, 2017-рэ ильэсым иггэггэштхэп мазэ нэс унэхэр джыри приватизировать зымышлэггэхэм ахэр яунаехэу араггэггэтынэу амал кьаратышт.

УФ-м псэолэшшынымрэ псэуплэ-коммунальнэ хьызмэ-тымрэккэ и Министерствэ ипашэу М. Мень кьызэриуаггэмккэ, джыри тапэккэ плалэр зэккэлахьэзэ ашлэнккы мэхьу.

Цыф куп шхьафхэм, еж Севастопольрэ Кьырымрэ ащыпсэухэрэри ахэтэу, плалэр нахь чыжэу афаггэккэлотэнэу

кьэзылоггэаггэхэри шылэх. Ау экспертхэр ащ кьезэггыггэхэп, пстэуми яфитыныггэхэр зэфэдэнхэ фаеу алытагъ.

Хэбзэггэуцуггэу шылэхэм кьызэралорэмккэ, мы ильэсым ыккэ хэмылэу псэуплэр зытырариггэштхэн узфитыр гэггэштхэп мазэм нэс. Ау мыш дэжымы кьыдалытаггэх чэзыум хэт цыфхэм ащ нэс унэ кьафашэфынэу е кьаратынэу иггэо зэримыфэшшэуштхэр, кьызэхэоным нэсыггэ унэхэм ачлэхэри псэуплэ тэрэггэу зыдаггэкошшштхэр мыхьазырынхэ зэрилэккыштхь. Арэу зыхьуккэ, ащ фэдэхэм япсэуплэхэр зытырараггэштхэнхэу иггэо ифэггэштхэп.

Арэу шытми, Премьер-министрэу Д. Медведевым приватизация зышашышт плалэр хабзэм зэккыхьэ зэпытын зэ-

римылэккыштхь бэмышлэу кьылуагъ.

Законопроектым тапэрэ мэфэ

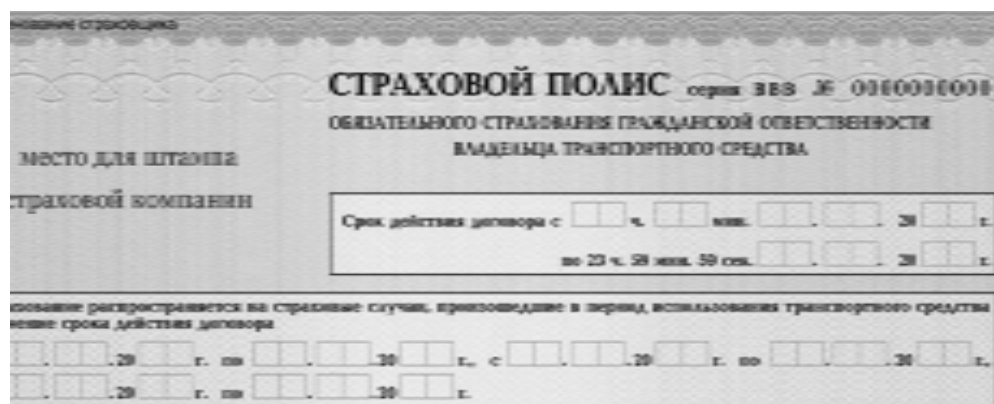
благгэхэм Правительствэр хэллэшт.

(Тикорр.).

ОСАГО-р

Полисхэр зэблахьуштхь

ОСАГО-м ибланкхэу автомобиль зилэ пстэумэ кьащэфыхэрэр шлэхэу зэблахьуштхь. Автостраховщикхэм я Урысые союз (РСА) ипрезидиум иаужырэ зэхэсыггэо джащ фэдэ унашэо щаштагъ. Цыфхэм ащэфыггэхэхэу аггэггедэхэрэри ахэм ахэхьэх. Бланкхэр зэккэ бэдзэоггэу мазэм иапэрэ мафэ нэс зэблахьуштхь.

Сыда ар кьызэхьыггэр? РСА-м кьызэриорэмккэ, ар страховой полис нэпцыхэу водителхэм кьащэфыхэрэм япчяггэ зэрэхьахэрэм пай. Мы лэжымы ащ фэдэ бланкхэр зы миллионным кьышеггэжыаггэу миллионипллым нэсэу цыфхэм аггэггедэхэу кьалытэ.

Бланкыр нэпцыми, уеплэ кьодыеккэ хэбзэ бланкхэм зэратеккырэ кьэплшэнэу шытэп. Ащ кьыхэккэу, страховщикхэм бланк пстэури зэблахьушт, ахэр зымы зэримышлэшхуэхэу кьэзыухьумэхэрэ тамыггэ шьэфхэр ахашыхьаштхь. Бланкыккэхэу кьыдаггэккыштхэм афэдэхэр шхьухьашлэхэм зэралэккэмыхьанхэу охьтэ ккэлыккэ водителхэм ара-тыштхь.

Бланкхэм альатышт уасэр зэфэдэп. Нахь ухьумаггэу, узыггуггынэу шыт полисым ыуасэ ипроцент 15 фэдиз ахэм альатышт. Кьызэрэккэхэм апае ащ ызыщанэ фэдиз алахьшт. Ау ахь-

щэр ежэ автомобильхэр зыхэхэм амытынэу, бланкхэм язэблэхьун теккэдэшт мылпккур зэккэ страховой компаниехэм апшэу ральхьажыныу кьело РСА-м. «Гознакми» маккэ кьыггэлуггэ ящыккэггэ бланк пчяггэм фэдиз зышлорэ уахьтэм тефэу кьызэрафидыггэккыштхь.

Автостраховщикхэм я Урысые союз бланкхэр зэрэзэблахьушт программэм лф дешлэ, цыф куп ащ фэггэзагъ. Планыр заггэхьазырккэ, Гупчэ банкым (ЦБ-м) зэзэггыныггэу дашышт. Мыш дэжымы кьышылоггэн фае ЦБ-м охьтэ ккэлыккэ полисахэр зэблахьунхэу зэралорэм зэрэдыримыггаштэрэр. Бланкыккэхэр водителхэм кьаратыштхэми, мыгузажьохэу, ащэфыггэхэхэу аггэггедэхэрэ полисхэм яплалэ еккыфэккэ ежэхэм нахь тэрэггэу елытэ.

Автотодителхэм алыгъ полисахэр нэпцыхэмэ ежхэми ауплэккын алэккышт, ащ пае сайтэу РСА www.aytoins.ru зыфилорэм ихьанхэ фае.

(Тикорр.).

Зэзэгъыныгъэ зэдашыгъ

щэнхэр лыгъэкӀо-тэшт, гъэсэныгъэм иучреждениехэм мы лъэныкъомкӀэ лекциехэр ащы-клонхэм пае ящы-клагъэр экӀэ ара-гъэгъоты. Нэры-лъэгъу лэпылэгъу-хэр кыызфагъэ-федэхэзэ, кӀэлэ-цыкӀухэм егъэ-джэнхэр афызэ-хацэх, гуцылэгъу афэхъух.

Адыгэ Республи-кэм гъэсэныгъэм-рэ шӀэныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ гъэсэныгъэм иуч-реждениеу респу-бликэм итхэм мы

Электричествэм ыпкӀ кы-кыкӀэ, кӀэлэцыкӀухэм шьобж атещагъэ мыхъуным пае пэшло-рыгъэш Ӏофтхьабзэхэр зэхэ-щэгъэнхэмкӀэ Ӏоф зэрэзэдэш-щтым фэгъэхьыгъэ зэзэгъыны-гъэм мы мафэхэм Адыгэ Рес-публикэм гъэсэныгъэмрӀ шӀэны-гъэмрӀкӀэ и Министерствэрэ Ӏахъзэхэлъ обществэу «Кубань-энерго» зыфилорэмрӀ зэды-кӀэтхагъэх. ЛъэныкъуитӀуми Ӏо-фышхо зэшлуахынэу агъэнафэ.

«Кубаньэнерго» игенеральнэ пашэу Александр ГавриловымрӀ Адыгэ Республикэм гъэсэны-гъэмрӀ шӀэныгъэмрӀкӀэ ими-нистрэу ХъуажӀ Аминэтрэ зэ-зэгъыныгъэм зэдыкӀэтхагъэх. Зегурылоныгъэ азыфагу илъэу

Ӏофтхьабзэхэр зэдагъэцӀкӀэнхэу агъэнафэ.

Электрическэ токым ыпкӀ кыкыкӀэ, кӀэлэцыкӀухэм шьобж атещагъэ мыхъуным пае ашӀэн фаехэр кыызщафалотэрэ Ӏоф-тхьэбзэ зэфэшхьафхэр афы-зэхашӀщтых. Джащ фэдэу кӀэлэцыкӀухэм, ныбжьыкӀэхэм ыкӀи гъэсэныгъэм иучрежде-ниехэм Ӏоф ащызышӀэхэрэм электричествэр щынэгъончъэу агъэфедэным фэгъэхьыгъэ егъэ-джэнхэр афызэхашӀщтых.

Зэзэгъыныгъэм кызырӀэди-лытӀэу, Ӏахъзэхэлъ обществэу «Кубаньэнерго» зыфилорэм элек-тричествэм шьобж кӀэлэцы-кӀухэм хамыхыным фэшӀ пэшло-рыгъэш Ӏофтхьабзэхэр зэхи-

лъэныкъомкӀэ егъэджэнхэм за-фагъэхъазырыным ыкӀи зеха-щэнхэм лыпплӀэщтых, джащ фэдэу мыщ епхыгъэ нэрылэгъу лэпылэгъухэр щыӀэнхэм ыналэ тетышт.

Социальнэ пшъэдэкижышхо зыхьырӀэ компаниеу «Кубань-энерго» зыфилорэм илъэс пчъа-гъэ хъугъэш, кӀэлэцыкӀухэм щынэгъончъэу электричествэр агъэфедэным мэхъанэшхо реты. 2008-рэ илъэсым кы-щегъэжыагъэу республикэм ит гурыт еджаплӀэхэм электри-чествэм шьобж хамыхыным фэ-гъэхьыгъэ егъэджэнхэр афы-зэхашӀ.

(Тикорр.).

ПЕНСИЕХЭМКӀЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Мэкъэгъэлум итыр шьыпкъэп

Интернетым исоциальнэ нӀклубгъохэм аужырӀэ уахътэхэм зэпымыоу ПенсиехэмкӀэ фондym ыцӀкӀэ мэкъэгъэлум къарэхъэ. Ащ кызырӀэ-щилорэмкӀэ, бзылфыгъэхэу 1957 — 1966-рэ ыкӀи хъульфыгъэхэу 1953 — 1967-рэ илъэс-хэм къэхъугъэхэм япенсиехэм ястраховой Ӏахъ (страховая часть пенсии) ахъщэ хэлъхьагъэ зэрэхъугъэм кыыхэкӀэу, зэтыгъо ахъщэ тын къаратынэу къатефэ ыкӀи ащ ищыкӀэгъэ тхылъ-хэр 2016-рэ илъэсым игъэтхапэ и 1-м шломыкӀэу ПенсиехэмкӀэ фондym ӀӀагъэхъанхэ фае.

Ар шьыпкъэп. Страховой пенсией кыыхьы-гъэу ахъщэ тын щыӀӀ. Пенсией зыщызэрэ-угъoirэр (пенсионные накопления) ары зэтыгъо ахъщэ тыныр кыизхэкӀырэр. Законом кы-зэрӀэдилытэрэмкӀэ, ар зэратынэу зытефэхэ-рэр:

* 1967-рэ илъэсым ыкӀи ащ ыужым къэхъу-гъэхэр;

* пенсией зӀулагъэр страховой пенсией нахь проценти 5-кӀэ нахь макӀэмэ. Мыщ дӀжыым пенсией гъэнэфагъэу цыфым кыратырэр зы-фӀэдызыр кыщыдальытэ;

* сӀкъатныгъэ зӀрилэм е унагъом ышхъэ дуна-им зэрехыжыгъэм пае пенсией кызыратыхэрэр;

* пенсией зыщызэрэугъoirэр хӀаплъхьэрэм къэралыгъом Ӏахъ кызырӀэхилъхьашӀтым фэгъэ-псыгъэ программэм хӀлажъэхэрэр;

* пенсией зыщызэрэугъoirэр хъхъанэу страхованиемкӀэ взносахэр 2002 — 2004-рэ илъэсхэм зыфатыгъэхэр.

Джащ фэдэу пенсией зыщызэрэугъoirэр кыыхьыгъэ зэтыгъо ахъщэ тыныр кызыте-фэхэрэм илъэситфым кыкӀоцӀ зэ ныӀӀ кы-зэраратырэр. Ащ ищыкӀэгъэ тхылъхэр елбэ-тэу фондym ӀӀкӀӀбгъэхъанхэ ищыкӀагъэп, ащ пӀэлъэ гъэнэфагъэ иӀэу щытӀӀ.

гъэшӀэгъон хъугъэ. ФэгъэкӀо-тэныгъэ зыхэлъ пенсией еп-хыгъэ упчӀэхэр ахэм къатыгъэх, джащ фэдэу пенсией зыкӀохэрэ ныбжьым ихэгъэхъон Прави-тельствэр зэрэгуыщылэрэр кы-Ӏэтыгъ, зыгъэгумӀкыхэрэ уп-чӀэхэр къатыгъэх.

Цыфхэр зыгъэгумӀкыхэрэ уп-чӀэ пстӀэуми игъӀкӀотыгъэ джэ-уапхэр Селиховым къариты-жыыгъэх. Ӏофтхьабзэм икӀӀухым Мыекъопэ къэралыгъо техно-логическэ университетым ис-тудентхэмрӀ икӀӀлӀэгъаджэ-хэмрӀ пенсией игъэуцун фэ-гъэхьыгъэ материалхэр араты-гъэх.

**ПФР-м и Къутамэу
АР-м щыӀм
ипресс-кыулыкъу**

Студентхэм алулагъ

Адыгэ Республикэм ПенсиехэмкӀэ ифонд и Къутамэ иотделениеу Мыекъопэ районым щыӀм ипашӀэ игуадзэу Сергей Селиховыр мэзаем и 18-м Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым икӀӀлӀэгъаджэхэмрӀ къэралыгъо ыкӀи муниципальнэ гъӀорышӀӀэнымкӀэ факультетым ия 3 — 4-рэ курсхэм ащеджэрэ студентхэмрӀ залуигъӀагъ.

Ар «Об обязательном пен-сионном обеспечении и путях его совершенствования» зы-филорэ темэмкӀэ лекция кы-афеджагъ.

«Серая зарплата» зыфилорэр зыщыщыр, ащ гумӀкыгъоу кыиздихьхэрэм, ны мылькыу къаратырэм кыизкыхэмыхъуа-

гъэм, ар зэрӀбгъэзеклон пль-кыщтым, пенсией агъэуцу зыхъукӀэ джы зӀплъыхэрэм ыкӀи нэмыкӀхэм афэгъэхьыгъэ упчӀэхэр Сергей Селиховым студентхэм кыратыгъэх.

Студентхэм ямызакъоу, ап-шъэрэ еджаплӀэм икӀӀлӀэгъа-джэхэм зэдӀгуыщылэгъур ашӀо-

Автомобильхэр машӀом щышъуухъумэх

Цыфыр зэрэзекӀощтымкӀэ анахь Ӏэрыфэгъоу щылӀэр автомобиль ары. Ау ащ уфӀэсакъын фае. ТильӀхъанэ кыдагъӀкырэ автомобильхэм машӀор псынкӀэу къаштэ ыкӀи такыкыи 5 — 6-кӀэ зэрӀщытӀэу мӀэстых.

ОшӀэ-дӀмышӀэу автомобилым машӀор кыкӀӀӀӀӀӀ ыльӀэкышт. НахьыбӀэмкӀэ двигателым иотсек ар кыщегъэ, загъорэ авто-мобилым ыкӀоцӀ кыщыкӀанэу мэхъу. Автомобилыр чъэзэ под-шипникым е щэрэхъым зыгъо-рэ кыщышыгъэми, машӀо кы-кӀӀӀӀӀӀ ыльӀэкышт.

Электропроводым изытет зэ-рэмытэрэмзи тхъамыкӀагъо кыиздихьын ыльӀэкышт. Джащ фэдэу магнитолэр е сигнали-зациер тэрэзэу кызырӀэхамы-гъэуцагъэм кыыхэкӀэу авто-мобилыр стӀэуи кыыхэкӀы. Тутын мыгъэкӀосжыгъэ машинэ кӀо-цым ифӀэмэ, къэхъуштыр къэ-шӀэгъуаеп. Анахь макӀэу хъун ыльӀэкыштыр — тысыплӀэм хис-тыкышт, анахь дӀэир ыкӀоцӀ зэрӀщытӀэу шытӀ.

Джащ фэдэу бзеджашӀэхэм ашӀӀэ пӀэтзэ чӀщым щагум кы-

дагъэнэрэ автомобиль лъаплӀэ-хэм машӀо акладзэу бэрэ агъэ-унэфы.

Урысые Федерацием ошӀэ-дӀмышӀӀэ ӀофхэмкӀэ и Министе-рствэ и ГъӀорышӀаплӀэу Адыгэ Республикэм щыӀм джыри зэ-шъугу къегъӀкыжыи автомобиль-хэм литритӀу зэрыфӀэрэ огне-тушительхэр арылынхэ зэрӀ-фаер.

МашӀом епхыгъэ ошӀэ-дӀэ-мышӀӀэ Ӏоф къэмыхъуным пае упчӀэ зилэ пстӀэури теонхэ альӀэ-кышт республикэмкӀэ «цыхъэ-шӀэгъу» телефонэу: **56-80-78-м**. Кыблэ шьолъыр гупчӀэм (Ро-стов-на-Дону) «ицыхъэшӀэгъу» телефон: **8-863-240-66-10**.

**МыекъуапӀкӀэ
мӀшӀогъӀкӀосэ надзорым
икъӀэралыгъо инспекторӀэу
С. ДАВЫДОВ.**

ТИГУМӀКӀИХЭР ШЪХЪЭИХЫГЪЭУ

Тызэгъусэу тапӀэуцужьын

МыекъуапӀ Адыгэ Республикэм икӀӀӀэ шъхъаӀ. ИдӀахагъэ илъэс къэс хъхъо. Иурамхэр шъуамбгъох, псӀуплӀэхэр чыгъхэм, зыгъӀпсӀафӀплӀэхэм кыагъӀкӀӀӀӀӀ. Стадионхэм, нэмыкӀ спорт псӀуальӀэхэм псауныгъэр ащагъӀпытэ, зӀнӀкыокъу гъэшӀӀэгъонхэр ащызэхашӀ.

В. Лениным ыцӀкӀӀэ щыт пчӀэгум, ЗӀкыошныгъэм ипчӀэ-гу, кӀӀӀӀ паркым нӀбгырабэ ащызӀӀӀӀӀ. ТетлысхъаплӀэхэр зӀтегъӀпсыхъагъэх, пчыхъэшхъапӀэм остыгъэмэ нӀфынэу кыатыридзэрэм зыгъӀпсӀафӀплӀэхэр нахь кыагъӀкӀӀӀӀӀ. Тикъалэ тырӀэгущо, ау гумӀкыгъохэм тызӀрадзэу уахътэ кытӀӀкы.

ТыгъӀгъазэр ауцӀӀоу, шъуамплӀэхэр тысыплӀэхэм апашъ-хъэ щыратӀкыоу, электронӀфынӀхэр акъутӀэхэу бэрэ кыыхэкӀы. Уикъалэ бгъӀкӀӀӀӀӀӀӀ, бгъӀдӀӀӀӀӀӀӀ зӀкӀӀӀӀ зӀдырӀӀофӀэу тӀлытӀ. АрӀу щытми, мыхъо-мышӀагъэхэр зезыхъэхэрэм зэрарӀэу кытфахьырэр макӀӀӀ.

Цыфыр дунаим кызытехъокӀэ, чыгъ ыгъӀӀысын фаеу тӀлытӀэ ишӀуагъэ кыгъӀкӀоным фӀшӀ. АдӀэ нӀнӀжъ-тӀӀӀжъ-хэм ятыгъохэрэм, шъхъаныгъупчӀӀӀ апчыр хъзыутыхэрэм, лъӀпкӀ шӀӀн-хабзэхэр зыукъохэрэм сыда ятӀӀӀӀ фаер? Тя-ушыӀеу, гуцылӀэ дахӀкӀӀэ тагурыло тшӀӀӀӀӀӀӀ бэрэ кыыхэкӀы. СӀэ сшӀӀӀӀӀӀӀ, хӀбзэ шапхъэхэр зыукъохэрэр бгъӀпшы-нӀнхэ фае, ащ дакӀоу, плуныгъэ ӀофӀэу ныбжьыкӀӀэхэм ады-зетхъэрэр нахьышӀоу зӀхӀэтымыщэ хъушӀтӀӀ. Хабзэм икыулыкъушӀӀэхэмрӀ общественнэ организациехэмрӀ зӀгъу-сӀэхэу ащ Ӏоф дашӀӀэ зыхъукӀӀэ, ишӀуагъэ кыӀкӀошт.

**БЭРӀТЭРӀ Мурат.
МВД-м иветеран.**

ТХАКЛОУ ТЕУЦОЖЪ ХЪАБИБЪ ИСМАХЫЛЪ ЫКЪОР КЪЫЗЫХЪУГЪЭР ИЛЬЭС 85-рэ МЭХЪУ

Ыбзэ, ихабзэ, иадыгэ лъэпкъ илъэплэгъэх

Клочабэу зэхэлъ

Я 60-рэ ильэсхэм адыгэ литературэм бэу творческэ клочлэгъэх кыыхъагъэх.

Ахэтыгъэх ахэм лъэпкъ тарихыр клаугъаеу тхэхэрэр — Бахъуко Ерэджыбэ, Цуекъо Юныс афэдэхэу; поэтиер зыгу цытлэмыхэу — Къумпыл Къадырбэч, Къуекъо Налбий, Нэхэ Руслан, Хъунэго Нурет, Бэгъ Нурбий, Валентина Твороговар; джырэ цытлэгъ-псэуклэм хэхъухэрэ-хэшлэхэрэ пстэумэ зыналэ атэтэу, ахэм япчэгуплэ ит цыфым иобраз ин игъэклотыгъэу, лупклэу, лизмагъэр кьэбэклэу тхэщтыгъэ Кошбэе Пшымафэ; адыгэ лъэпкъым игумэкл-гуклаехэр зэхышлэу, адыгэ унагъом, зэфыщытыклэ шыклэ-хабзэхэм афэгъэзагъэу тхэрэ Пэнэшъу Сэфэр ыкIи зиадыгабзэ зилъаплэу, ар клэухъумэгъэным ышъхэкIэ сыдигъуи фэхъазырэу, ыбзэ, ихабзэ, ильэпкъ кыыгъэгъунэу творческэ лопшлэныр зылэжыщтыгъэ **Теуцожъ Хъабибэ**.

Мыхэр зэкIэ етлупшыгъэу тхылхэр кыдзэгъэклэщтыгъэх, адыгэ литературэм чанэу хэтыгъэ закIэх, ильэс зэфэшъхьафхэм Адыгеим итхаклохэм я Союз аштэгъагъэх.

Хэти ыгукIэ шлоигъоу, хьалэлэу зыдэлэжьэрэ адыгэ литературэ ныбжьыкIэмIа псынклэу шьо теплэ гъэнэфагы, купкIи ыгыотыгъ.

Теуцожъ Хъабиб

Теуцожъ Хъабибэ Исмахылэ ыкъор Теуцожъ районым ит къуаджэу Ленинхъаблэ (хы Iэрышым ычIэ хъугъэ) мэзаем и 29-м, 1931-рэ ильэсым кыыщыхъугъ.

1964-рэ ильэсым Адыгэ къралыгъо клэлэегъэджэ институтым филологиемкIэ ифакультет кыухыгъ. Мы ильэсым кыыщылэдзагъэу ильэс 25-м Теуцожъ районым иеджаплэхэм адыгабзэмрэ адыгэ литературэмрэкIэ ащыригъэджагъ.

Теуцожъ Хъабибэ ытхыхэрэр 1960-рэ ильэсым кыыщылэуагъэу кыдэкIыщтыгъэх. Ытхыгъэхэм ащыщхэр гъэзетэу «Социалистическэ Адыгеим» (джы «Адыгэ макъэм»), журналэу «Зэкъошныгъэм» къащыхиутыщтыгъэх.

Сэ сшъхэкIэ тхаклоу Теуцожъ Хъабибэ нахъ зысшлэгъэр 1994-рэ ильэсым, гъэзетэу «Адыгэ макъэм» лоп шысшлэу зесэгъажьэр ары. Гъэзетыр тхэныр зинэрыгъхэм, творчествэ зыхэлъхэм яклоплэхуагъ. Iэпс-лъэпс хъазырэу, иинагъэкIэ гурытэу, лышъхьацъышхо дэжыыгъэу, нэгъу зэлухыгъэу, рэхъатэу, шъабэу, макъы лъакъы пымылукIэу, папкэ шлуцIэ зэдэлъыр ыблгы члэубытагъэу, ар макIэу кытеоти, етIанэ щхыпэ тIэклур

кылушэу тикабинет кычIахъэщтыгъ. КъыуамылогъахэмIа, къэпшлэнэу гъэпсыгъагъэ адыгэ гъэзетым иныбджэгъухэм зэрэщыщы, зэрэкIэлэегъаджэр, зэрэтхаклор. Арэуи кычIэкIыгъ, мазэм зэ, тIо кытфаклоштыгъ тхаклоу Теуцожъ Хъабибэ. Ары къэс иапакэ зэдэлъ зыгъэгумэкIырэ бзэ лопыгъохэмкIэ, анахъэу адыгабзэм (илексикэ) игушылэхэр ухъумэгъэнхэмкIэ, урыс гушылэу зибэ хэтхэр адыгабзэкIэ къэлогъэнхэмкIэ, ахэр бзэм шыщ шыгъэнхэмкIэ статьяхэр ыкIи ихудожественнэ рассказхэр кытфыхыщтыгъэх.

ТхэкIо пстэумэ афэдэу тызфэдэр, тибзылфыгъэ шыклэ е тIлофшлэкIэ гушылэнчъэу зэхифэу (загъорэ гушылэ зырыз упчIэ горэхэр кытэу), шлуклаерэ кылошхуи, етIошхуи шымылэу шысыщтыгъ. Аузэ тызэфэнэлосагъ. Хъабибэ тхэкIо къодыгъэп, пшъэрылыбэ зилэ цыфыгъ — къоджэ клэлэегъэджагъ. Егъэджен-гъэсэныгъэм готэу плуныгъэ лопыгъо мыпсынклэри ылэжыщтыгъ. Унэгъо дахи илагъ, нэбгыри 4 ыплугъ. Ыкъо-ыпхъухэм лъэшэу зэрафэгумэкIырэр кыыхэщэу, ахэм ягугъу ренэу кыышылэщтыгъ — «яшыкI, яхабз, япсауныгъ, яеджэн...» Ылэзэ. Ибынхэм псауныгъэ ялэным, ахэр еджэгъэ-гъэсагъэ ыкIи цыф дэгъу хъунхэм лъэшэу клэхъопсыщтыгъ, клалэу МыекIопэ къралыгъо технологическэ институтым чIэсым дэжэ бэрэ кьаклоштыгъ.

Теуцожъ Хъабибэ гумэкIышъо теплэ ныбжьы темыштэ-

щтыгъэмIа, ыгукIэ ыщэчырэр зэрэбэм гу лыттэу хъугъагъэ.

Творческэ гъогур

Хъабибэ ытхыхэрэм хэгъэгъу гукIэгъур ыкIи ащ шысэурэ цыф лъэпкъ зэфэшъхьафхэм ягумэкI-гуклаехэр, япсэемыблэжыныгъэ зэхыуагъашIэу, лыгъэ-цыфыгъэ шапхъэхэр ащыкIэгъэтхыгъэхэу, тарихъ хъугъэ-шIэгъэ кыин зэпымычыжъхэм адыгэхэр зэряхула-гъэхэр ащызэхашIэ-щтыгъ.

Кыным ыпкъ кыкIэу адыгэхэр лъэпкъ макIэу къэнагъэхэмIа, дунаим зэфэдэкIэ ипхыхъэ-итэкъу шыхъугъэхэмIа, лыгъэ-гушхуагъэкIэ апшъэ уклонэу зэрэщымытыр, «адыгагъэр» мытхыгъэ унэшъо мыукожьэу, джырэ мафэхэм къанэсыжъэу лъэпкъым зэриIэр Теуцожъ Хъабибэ ипроизведениихэм къащылэуагъ.

Хъабибэ тхэкIо къодыгъэп, гурышэ ин хэлъэу, къоджэ цылаклэр зинэрылэгъоу, изышлыкIагъэу, ащ сыдигъуи гъунэ лызыфэу, чIыгум ымэ Iэшлэу, къоджэдэхэр зэхэзышIэрэ тхэкIуагъ. ЛэжъэкIо лопшъэхэм

арыгушхоу, лъэпкъым илыгъэ псэемыблэжыныгъэ кIигъэтхъэу, кушэплэ-лъфыплэ гупсэм фэдэ хъун зэрэщымылэри кыыгурылоу, адыгэ бзылфыгъэм ыгу дэлъэу, дэхъыкIырэ пстэури бэшлагъэу ыгъэунэшкIугъэу бэ ытхыгъэр. Иапэрэ тхылъэу (тхэкIо куп зэдырер) «**Псэемыблэжъхэр**» МыекIуапэ 1966-рэ ильэсым кыыщылэдэкIыгъ. Хъабибэ ирассказ залэ кыдэхъагъ. Ащ кыкIэлъыкIуагъэх иповестэу «**Ардаш**», иповестхэр зыдэтэу «**Бзылфыгъэм ишъэф**». Шылэныгъэ лъэныкIуабэкIэ гъэзагъэу лоп ышлэныр ишэныгъ. Хэгъэгъу зэошхом ихъазабэу тарихым лъэуж шлуцIэу кыыханагъэр, ежэ тхакломи исабынгъуи ащ шлухэкIодагъэу, ренэу гукIэ зыдылыгыгъ. Мы темэ иныр ежэ илэкI-кIуачIэ кызэрихъэу итхылъэу «**Заом итыркъохэр**» зыфилорэм кыдэхъэгъэ повестхэмрэ рассказхэмрэкIэ Хъабибэ кыырилотыкIыгъ.

Шылэлаклэм икIолаклэу, ныбжьыкIэхэу тикъэкIошт зыфэдэщтыр зылэ илэхэмIа афэтхагъ. «**НыбжьыкIэ тхыд**» зыфилорэр, художественнэ повестхэмрэ рассказхэмрэ дэтэу (1990), хэгъэгъу ыкIи лъэпкъ шлулэгъум ялэшыгъэ кызыщилотыкIыгъэу «**Сильфыплэ игутеу**» зыфилорэри 2001-рэ ильэсым кыыдыгъэкIыгъ.

Теуцожъ Хъабибэ клэлэцыкIухэм апае пшысэ-поэмэу «**Тэтэжэрэ Гъулацыйрэ**» зыфилорэр кыыдыгъэкIыгъ. 1997-рэ ильэсым кыыщылэуагъэу УФ-м итхаклохэм я Союз икIу-тамэу Адыгеим шылэм хэтыгъ.

ЫпшъэкIэ кызэрэщысIуагъэу, ти «Адыгэ макъэ» бэрэ кьатхэщтыгъ, адыгабзэм ибзэ-хабзэхэм, лъэпкъ шэн дэгъухэм яклэугъоен-хэгъэхъон ренэу ышъхъэ илыгъэр, иадыгэ лъэпкъ фишлэрэр шIомаклэу шылагъ, ау ихудожественнэ тхыгъэхэмкIэ, щэч хэлъэп, тилитературэ хахъо фэзышыгъэу, зыгъэбаигъэхэм ащыщ. Шылагъэмэ, ыныбжь ильэс 85-рэ хъуштыгъэ, гъогу зафэ тетыгъ, ыгукIэ къэбзагъэ.

МАМЫРЫКЪО Нурет.

ЗАКОНОПРОЕКТЫКIЭХЭР

ЯзекIуакIэ ашIотэрэзэп

Хэбзэ ахъщэ чIыфэу (кредит) банкым кыызыыхыгъэу езымытыжыыхэрэм е езымытыжыышхуэхэрэм ар къарагъэтыжыынэу коллекторскэ агентствэхэр чIыплэ зэфэшъхьафхэм къащызэлъухыгъэхэу тилэх.

Ахэм ялофышлэхэм нахыбэмкIэ хэбзэнчъэгъэ зекIуакIэхэр агъэфедэхэзэ, унагъо-хэм ахъщэ чIыфэхэр къатырахыжыынэу пылтых. Ахэм «коллекторхэкIэ» яджэх, якъэбар дэикIэ лугъэ.

Ахъщэгъойхэр унэхэм ашлуехъэх, цыфхэр агъэщынэх, япсэуплэхэр атырахынхэу арало, гупсэфыгъо ямылэу, агу клэ-шлагъэу агъэпсэух. Мыхэм язекIуакIэ Гупчэ телевидением, гъэзетхэм, сайтхэм къагъэлагъо ыкIи къалуатэ. Къэ-

бархэр Къэралыгъо Думэми нэсыгъэх. Коллекторхэм чIыфэ зытелъ унагъом ясабий цыклоу унэм шычъыерэм ишъхьаныгъупчъэ къэорэ пкъыгъо радзи, ыкIышъо стыгъэу сымэджэщым зэрашагъэр цыфжъугъэхэм зэлъашлагъ ыкIи аумысыгъ.

лофым яшъыпкъэу ыуж ихъагъэх. ГъашIэм кыыгъэлъэгъуагъ коллекторхэм ялокIэ-шыклэхэр цыф зекIокIэ-шапхъэхэм зэрадимыштэхэрэр. ТапэкIэ ахэр ячIыплэ рагъэуцожьынхэм пае

фракции зэфэшъхьафхэм законопроектхэр къагъэхъазырхэу кыыхэкIыгъ, ау ахэр джынэс пхырыкIыгъэхэп. Джы икIоу къагурылауагъ хабзэм къаримытыгъэ фитыныгъэхэр ежэхэм зыфашыжъхэзэ, коллекторхэр рэкетирхэм афэдэ зэрэхъугъэхэр. Ахэр цыфхэмрэ банкирхэмрэ азыфагу ахъщэу-гъойхэу дэмытхэмэ нахышлоу алытагъ.

Джы Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэлукIэ и Тхьаматэу Валентина Матвиенкэмрэ Къэралыгъо Думэм и Тхьаматэу Сергей Нарышкинымрэ федеральнэ Законэу «О защите прав и законных интересов физических лиц при осуществлении деятельности по

возврату долгов» зыфилорэм ипроект Къэралыгъо Думэм кыыхалъхъагъ.

Документым кызэрэщилорэмкIэ, ахъщэ чIыфэ хабзэм езымытыжыыхэрэм кыылахыжыынэу фитыныгъэ зилэщтхэр юридическэ лицэхэр ары, ащ пае сомэ миллиони 10-м кыыщымыкIэу мылкъу унае ялэн фае. Коллекторыр чIыфэ зытелъ цыфым тхьамафэм тIо нахыбэ фытеон, зэ нахыбэ зылуигъэкIэн фитэп. Чэщырэ сыхъатыр 22-м кыыщегъэжъагъэу 8-м нэс (лофшIэгъу мафэхэм), сыхъатыр 20-м кыыщегъэжъагъэу 9-м нэс (дэсыгъо мафэхэм) дэгъушылэнэу, фытеонэу фитыныгъэ

илэп. Телефонэу зэрэфытеорэм иномер цыфым ием кыытиридзэн фае.

Законопроектым бэмэ дырагъаштэ, шIэхэу аштэщт.

(Тикорр.).

Тыгъэнэбзый

Адыгэ тхаклохэу гъэтхапэм къэхъугъэхэр

Андырхъое Хъусен

(1920 — 1941)

Андырхъое Хъусен Борэжы ыкхор Шэуджэн районым ит къуаджэу Хъакурынэхъаблэ гъэтхапэм и 2-м, 1920-рэ илъэсым къыщыхъугъ. Ублэплэ еджаплэм щеджэзэ усэ тхыныр ригъэжъэгагъ. Хъаткьо Ахмэд усэклошхом гушылапэ фиши, я 4-рэ классым щеджэрэ Хъусен иуситф — «Ащымыгъупшэжын», «Совет часовой», «Щэхурадъ», нэмыкхэри — хэку гъэзетэу «Колхоз быракъым» къыригъэхъэгагъэх.

Классиблыр къызеухым, 1935-рэ илъэсым Андырхъое Хъусен Адыгэ клэлэгъэджэ техникумым члахы щеджагъ, литературэ кружокым хэтыгъ, ыужым ипэцагъ, итхэн юфи нахъ лъыклотагъ. Мы илъэс дэдэм Андырхъое Хъусен тхаклохэмрэ усаклохэмрэ язэфэсэу Ростов-на-Дону шылагъэм хэлэжъагъ, усэкло ныбжыклэр ащ къышыгушылагъ.

Техникумыр къызеухым, хэку гъэзетэу «Социалистическэ

Адыгеим» юф чишлагъ, журналист сэнэхъатыр ыгу елоу ыгъэцаклэщтыгъ, итхылы иусэхэр дэтэу къыдэклыным фигъэхъазырыгъагъ, ау игъо ифагъэп.

1940-рэ илъэсым дзэм ацагъ. Сталинград военнэ-политическэ училищым щеджагъ, щэрыоным шыфагъэсэгъагъ. А уахътэми усэхэр, очеркхэр етхы.

Зеошхор къызежъэм, апэрэ мафэхэм къащегъэжъагъэу зэуаплэм лухъагъ. Лыгъэрэ цыфыгъэрэ хэлъэу аплугъэ клалэр

Хэгъэгум пае ыпсэ еблэжыгъэп. Лыгъэшхо зэрихъэзэ, шэклогум и 8-м, 1941-рэ илъэсым зэуаплэм шыфэхыгъ. Хэгъэгум итхаклохэмклэ апэрэу Советскэ Союзым и Лыхъужь щытхыуцэр Хъусен къыфагъэ-шъошагъ.

Зео ужым Андырхъое Хъусен итхылыгъэу «Сэ сиорэд», ащ ыужылоу «Ордэ къэслюшт», «Сыпсауу сышъулыт» (адыгабзэкли урысыбзэкли зэгопъэу) къыдэклыгъэх. Лыхъужьым ыцлэклэ икхуаджэу Хъакурынэхъаблэ литературнэ музей къыщызэуахыгъ, саугъэти фагъэуцугъ.

Жэнэ Къырымыз

(1919 — 1983)

Жэнэ Къырымызэ Хъаджымосэ ыкхор къуаджэу Афыпсыпэ гъэтхапэм и 7-м, 1919-рэ илъэсым къыщыхъугъ. 1938-рэ илъэсым Адыгэ клэлэгъэджэ техникумыр, 1942-м илъэситлу клэлэгъэджэ институтыр къыуыгъэх. 1957 — 1959-рэ илъэхэм М. Горькэм ыцлэ зыхырэ Литературнэ институтым и Апшэрэ курсхэм ащеджагъ.

Жэнэ Къырымызэрэ Андырхъое Хъусенрэ училищым шы-

здеджагъэх, зэныбджэгъугъэх. Къырымызы зеошхом хэлэжъагъ, лыгъэ хэлъэуи зэуагъэ (орденхэр, медальхэр къыфагъэшъошагъэх), инасып къыхы, заом псауу къыхэкхыжыгъ.

Жэнэ Къырымызэ ытхыхэрэр 1935-рэ илъэсым, заом ыпэкхы, ыужыкли къыхиуыгъэх. Совет хабзэм илъэхъан шыцлэк-псэуклэм зызэриштагъэм, цыфыгъэм, хэгъэгу шүлпэгъум, псэемыблэжыныгъэм яхыла-

гъэх итхылыбэу къыдигъэкхыгъэхэр. Жэнэ Къырымызэ клэлэцыкхуэм афэтхагъ, зеошхом хэклодэгъэ Андырхъое Хъусен фэгъэхыгъэ художественнэ-документальнэ повестэу «Андырхъое Хъусен» зыцлэр къыдигъэкхыгъ.

Мамырынгъэр къэухъумэгъэным хэкумклэ и Комитет итхъамэтагъ, 1959 — 1973-рэ илъэхэм Адыгэ хэку исполкомым радиомклэ и Комитет итхъамэтагъ.

1973 — 1983-рэ илъэхэм адыгэ тхаклохэм яорганизацие ипэцагъ. Ильэпкы илъяплэу, фзафэу, фэхъалэлэу шылагъ.

Шэнышлхэр

Зинахыжъ едэлурэм илоф мэкхуатэ.

***

Хъаклэ къэклюшт юри гъэтхылы, бэрэ щылыгъэ плоу умышхыжъ.

***

Ухыемэ, улъэш.

***

Шъуашэм анахъ дахэр — укхыт.

***

Адыгэм ищыгъу-пастэ ылэгу илъ.

***

Емызэщ илоф къыдэхъу.

Ошлэ, ушыгъуаза?

Псыхъоу Шъхъагуащэ

Адыгеим ипсыхъоу шъхъалэхэм ащыц Шъхъагуащэ. Ос къушхъэ сыджхэу Фыштрэ Ошъу-тенэрэ къячъэхырэ псылъэ-къуитлур зыщызэхэлъадэрэм, Шъхъагуащэ икхъеяплэ къы-щеджэ.

«Шъхъагуащэ» зыфилоэрэ мыщ фэдэ гушылэ лъэпситлоу зэхэт: шъыхъэ — олень, гуащэ — покровитель, нэмыклэу къэплон хъумэ, «шъыхъэмэ япаш».

Ау тхыдэм къылуатэрэм

удэлумэ, гупшысэу пшырэр нэмыкл.

Зэгорэм адыгэпщ горэ зекло къыкхыжыгъ ыкли лэкхъо къызэрыклоу шыц пшъашъэу Белла зыцлэр къыздицагъ. Пшыр гъэрэу къыхыгъэм идэхъагъэ ашык ышыгъ, ар къыцагъ. Ау ишъхъафитыныгъэ зилъэплэ пшъэшъэ дэхэ ялыем къэзы-хыгъэр ылъэгъуни, зэхихыни ылъэкхыщтыгъэп, чэщи мафи ар егупшысэщтыгъ техэкло-зепхъокло пшы жъалымыр зэригъэпщынэщтым. Джащыгъум ишлюгъоныгъэ къыгъэшъып-къэжыным ыуж ихъагъ.

Ащ пшыр ыукхыгъ, ежыри псым клии, нэпкъ лъагэм къеп-клэхыгъ, къушхъэпс ор псынклэ чылэм хэклодагъ. Пшъашъэм ихъадэ абдзахэхэм къагъотыгъ ыкли агъэтхылыжыжыгъ. Псыхъоу Шъхъагуащэ («гуащэм ышъхъ») е ыцлэу «Белла» зыфилоэрэ джа охътэ чыжъэхэм къахэкхыгъэу ало.

Арыштын адыгэхэм «шүлпэгъур клиачлэккэ къыдахырэр» язгъэлуагъэр.

Псыхъоу Шъхъагуащэ Краснодар псылыгъыплэм, станицэу Васюринскэм нэмысылэу, хэлъэдэжы.

КІЭРЭЩЭ ЗУЗ

Сикъэгъагъэхэр

Къэгъагъ цыкхуэр къэсэгъэкхы,
Къызэлхуимэ анэ къэкхы.
Къошын цыкхуэр ятысыпл,
Тыгъэнапэр яхъопсапл.

Чыгу шъабэр лус афэхъу,
Зэмы-зэпсыр клэсэгъахъо.
Мафэ къэси бэу ахэхъо,
Сэри гуклэ сщиз къысхэхъо.

Къэцыпанэх, нэцэ-лущэх,
Сикъэгъагъэхэр боу пырацэх.
Ау къарихрэр дэхэ дэд,
Шэплых, жьоплых, жъуагъом фэдэх.

Зэхэшлыкхыныгъэм ехылылэгъэ гушылэжъхэр

Дышъэр ебз члэгъ ошлыккэ улыиэрэп.

***

Жэлыккэ нахы шъхъэллыкхы.

***

Зышъхъэ акхыл илхымы ышъхъэ урилхытэщт.

***

Иакхыл фэд игушыи.

***

Хабзэр убзэнэп, акхылыр былым тынэп.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр
МАМЫРЫКЪО Нурыет.

